KORTWEG

bpost
PB-PP | B-06171
BELGIE(N) - BELGIQUE

Nr. 116
Okt. 2026

Driemaandelijks tijdschrift van het Willemsfonds Brussels Hoofdstedelijk Gewest vzw. Erkenningsnummer: P206416 - Afgiftekantoor: Turnhout
Afzender.: Mireille Corteville, p/a Andrée De Jonghstraat 12/17, 1020 Laken - Tel. 0497 58 54 96 - E-mail: suzanne@willemsfondsbrussel.be - Website: kortweg.brussels

Topcomedy-voorstelling

Michael Van Peel in Vaudeville

Op zaterdag 30 januari brengen we comedian Michael Van Peel naar het hartje van Brussel. We trappen er het nieuwe jaar op gang met zijn nieuwe voorstelling Farce Majeure:

En gij? Hebt ge de app al gedownload? De QR-code gescand? Een account aangemaakt? Ben je al geüpdatet, eigenlijk? Ben je mee?

In de beerput der bullshit staat de stront ons aan de lippen. De realiteit overstijgt met een rotvaart de satire. Het is ondergaan of tenondergaan. Gelukkig fileert Van Peel de tijdsgeest als vanouds. Met lachen en opstaan. Farce Majeure gaat over macht en overmacht. Over de prutsers die wij allemaal zijn. Want laat u niks wijsmaken. Al de rest doet ook maar iets.

Kom mee genieten van geweldige humor en praat nadien nog gezellig na met een drankje dat we je aanbieden.

Zaterdag 30 januari om 20u - deuren open vanaf 19u30
Vaudeville Theater, Koninginnegalerij 11, Brussel
33 48 95 Grote Markt 1 5 29 38 63 65 66 71 86 Centraal station
22 euro voor leden / 27 euro voor niet-leden
NL
Tickets zijn te koop via comedy.kortweg.brussels
i.s.m. huisvandeMens Brussel

KUNST ONDER DE GROND

Het openluchtmuseum van de metro

2

THEATER & BOEK

Doodgraag

van Patrick Van Gompel

6-7

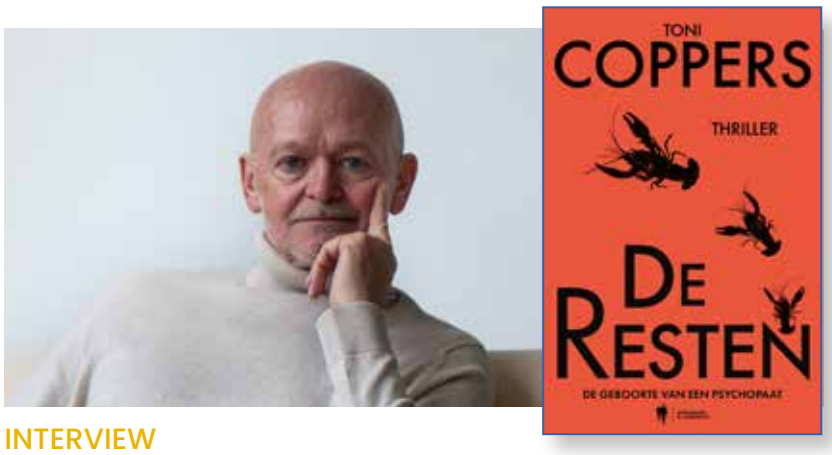

INTERVIEW

Auteur Toni Coppers over zijn nieuwe boek

12

ACTIVITEITEN

De metro

Het grootste Brusselse openlucht-museum van hedendaagse kunst

Wist je dat Brussel onder de grond een indrukwekkend kunstmuseum verbergt? Tijdens deze boeiende ontdekkingstocht, georganiseerd door Willemsfonds Woluwe en Zuid-oost-Brussel, verkennen we samen het Brusselse metro- en premetronet, dat niet alleen een vervoersmiddel is, maar ook een unieke tentoonstellingsruimte voor moderne en hedendaagse kunst.

Sinds de aanleg van de eerste metrolijnen werd bewust gekozen om kunst een prominente plaats te geven in de stations. Daardoor groeide de Brusselse metro uit tot een enorm open-luchtmuseum, waar dagelijks duizenden reizigers kunstwerken van topniveau passeren. Onder leiding van Machteld De Schrijver maken we kennis met werken van bekende Belgische kunstenaars zoals Roger Raveel, Paul Delvaux, Edmond Dubrunfaut, Jan Burssens, Octave Landuyt en Paul Van Hoeydonck, de kunstenaar die op vraag van NASA zelfs een beeldje voor de maan ontwierp. Daarnaast ontdekken we verrassende installaties met spiegels, fotopanelen, wandtapijten en hedendaagse kunstwerken van zowel mannelijke als vrouwelijke kunstenaars.

Laat je verrassen door deze bijzondere combinatie van architectuur, geschiedenis, openbaar vervoer en kunst!

Zaterdag 30 januari om 14u
Aan de treinloketten in het Centraal Station, Europakruispunt, Brussel
1 5 29 38 63 65 66 71 86 Centraal station NL NL
5 euro voor leden / 8 euro voor niet-leden
Opgelet: metroabonnement of metrotickets zijn niet inbegrepen. Gelieve hiervoor zelf te zorgen
Inschrijven via willemsfonds.woluwe@gmail.com

Kunst uit het Canadese Hoge Noorden
Expo Inuit

In het Museum van Kunst en Geschiedenis in het Jubelpark start een grote tentoonstelling over de hedendaagse kunst van de Inuit uit Nunavut en Nunavik, twee regio's van het Canadese Arctische gebied.

In Europa wordt Inuitkunst vooral geassocieerd met beeldhouwkunst. De rijke grafische traditie van de Inuit is hier veel minder bekend, terwijl ze in Canada grote erkenning geniet. Een belangrijke vertegenwoordiger hiervan is kunstenares Kenojuak Ashevak. Een van haar werken is zelfs afgebeeld op het Canadese biljet van 10 dollar.

Met bijna 250 werken – waaronder beeldhouwwerken, tekeningen en vooral prenten – biedt de tentoonstelling een overzicht van ongeveer 70 jaar artistieke productie. Je ontdekt er kunstenaars met een krachtige en persoonlijke beeldtaal, die de tradities van de Inuitkunst telkens opnieuw vormgeven en vernieuwen.

Vrouwelijke kunstenaars krijgen in de tentoonstelling bijzondere aandacht.
Zij hebben een belangrijke rol gespeeld in de ontwikkeling van de grafische kunst.

Zaterdag 16 januari om 11u
Museum voor Kunst en Geschiedenis (KMKG), Jubelpark 10, Brussel
1 5 12 21 79 Schuman 61 80 81 Merode NL NL
15 euro voor leden / 18 euro voor niet-leden
Inschrijven via hans@willemsfondsbrussel.be

Icoontjes

NL Je begrijpt of spreekt nog niet veel Nederlands

NL Je begrijpt al een beetje Nederlands maar je spreekt het nog niet zo goed

NL Je begrijpt vrij veel Nederlands en kan ook iets vertellen

NL Je begrijpt veel Nederlands en spreekt het goed

We kunnen garanderen dat deze activiteit toegankelijk is voor mensen met beperkte mobiliteit.

Colofon

Werkten mee aan deze editie: Philippe Adriaenssens, Hannah Basiliades, Johan Basiliades, Mireille Corteville, Carla Dejonghe, Kurt Deswert, Herman Mennekens, Suzanne ter Haar, Quentin van den Hove, Hans Van Rompaey en Wim Vanobberghen. Dank ook aan aan Liberas, in het bijzonder Bart Dhondt.

willems fonds
Met steun van
be be.brussels
huis van de mens

Planetarium Slam Poetry Night

We all wish on the same stars

Het Willemsfonds en SpeakEasy Spoken Word BXL komen weer samen in de supernova van Planetarium Poetry Night! Een reis rond het heelal waar we Brusselse stemmen de ruimte in sturen. Poëzie, muziek, woorden, kunst en een warm samenzijn op een kouder wordende avond. Ons motto is solidariteit in verbinding. We huilen allemaal naar dezelfde maan en tellen allemaal dezelfde sterren.

In de woorden van de Palestijnse dichter Shahd Alnaami:"Het is prachtig om naar de maan te kijken en te beseffen dat we allemaal dezelfde maan delen, ondanks de afstanden en grenzen die ons scheiden. Terwijl we naar dezelfde maan staren, kunnen we ook liefde delen, die deze oneerlijke barrières overstijgt".

Voor deze Open Mic (One night only!) horen we niet alleen van de artiesten. Welke boodschap willen jullie naar de sterren sturen? Neem deel aan het collectieve woord-kunstwerk van Rachele Gusella en Miksi Bee. Want als we samen naar de nachtelijke hemel zingen, zullen onze woorden weerkaatsen op de hemellichamen en terechtkomen waar ze bedoeld zijn.

Kom kijken naar de poëtische sterren. En als je zelf wil optreden, schrijf je dan in voor de open mic om 19u30 aan het onthaal van het Planetarium (beperkt aantal plaatsen). Deelname is gratis!

Zaterdag 5 december om 20u - deuren open vanaf 19u30
Planetarium van Brussel, Boechoutlaan 10, Laken
6 Houba-Brugmann 9 51 93 Stadion
Gratis / vrije bijdrage
Meer info via suzanne@willemsfondsbrussel.be of thespeakeasybrussels@gmail.com

Lezing **Joke Van Leeuwen**

Op donderdag 19 november komt schrijfster en dichteres Joke van Leeuwen naar de bibliotheek van Etterbeek. Ze vertelt over 'Plooi u in tweeën', haar nieuwe boek waarin ze terugblikt op haar Brusselse jeugd. Eentje die ze ook deels op het Atheneum van Etterbeek spendeerde.

Ze vertelt over 'Plooi u in tweeën' en leest eruit voor, maar neemt ons ook mee in haar ander werk, zowel proza als poëzie. Inhoudelijk én lichtvoetig!

Donderdag 19 november om 19u30
Ned. Bibliotheek, Oudergemlaan 191, Etterbeek
36 Louis Hap 34 Fétis NL
Gratis
Inschrijven via etterbeek.kortweg.brussels
Meer info via etterbeek@willemsfondsbrussel.be
i.s.m. GC De Maalbeek en de Nederlandstalige Bibliotheek Etterbeek

Bezoek aan het Belgische filmarchief **Cinematek**

Na een warm onthaal in CINEMATEK en een korte introductie over de werking van dit unieke filmarchief, nemen we je mee op een boeiende rondleiding in twee delen.

Wunderkammer
Onder begeleiding van een gids ontdek je de fascinerende evolutie van bewegend beeld. Van het Chinese schimmenspel tot de pioniers Thomas Edison en Auguste en Louis Lumière: je reist chronologisch door de geschiedenis van de film.

Stille kortfilm
We sluiten af met een bijzondere filmervaring: een vertoning van een stille kortfilm.

Maandag 16 november om 14u
Cinematek, Baron Hortastraat 9, Brussel
1 5 29 38 63 65 66 71 86 Centraal station
NL NL
3 voor leden / 5 euro voor niet-leden
Inschrijven via willemsfonds.woluwe@gmail.com

Filmklassieker in GC Op-Weule

The Mortal Storm

Duitsland, begin jaren '30. Een hechte familie viert de 60e verjaardag van hun vader, een geliefde professor. Maar wanneer een nieuwe, extremistische politieke beweging de macht grijpt, brokkelt de samenleving razendsnel af. Vrienden worden vijanden en gezinnen raken verscheurd door oprukkend haatdenken en polarisatie.

The Mortal Storm, uitgebracht in 1940, is een van de eerste Hollywoodfilms die openlijk de gevaren van extreemrechts en het opkomende fascisme aan de kaak durfde te stellen - een moedig statement in een tijd waarin het conflict in Europa op uitbarsten stond. Geen nichefilm, maar enkele van de grootste acteurs uit deze periode, James Stewart en Margaret Sullivan, die tonen hoe Duitsland in een dodelijke storm verstrikt raakte. Een toegankelijke, meeslepende en menselijke film over moed, morele keuzes en de impact van politieke ideologie op gewone mensen.

Deze film blijft ook vandaag brandend actueel. Op dinsdag 24 november vertonen we hem in de loods van Op-Weule, voorafgegaan door een korte inleiding. De film is in het Engels en zal worden vertoond met Engelse ondertitels (Nederlandstalige bestaan niet). Echt de moeite waard!

Dinsdag 24 november om 19u30
Gemeenschapscentrum Op-Weule,
Sint-Lambertusstraat 91, Sint-Lambrechts-Woluwe
1 29 42 45 Roodebeek
3 leden / 5 euro voor niet-leden
Inschrijven is niet noodzakelijk, maar wel gewenst via hans@willemsfondsbrussel.be

Paella-avond in Sint-Pieters-Woluwe

Willemsfonds Woluwe nodigt je van harte uit voor een heerlijke en gezellige paella-avond!

Geniet samen met ons van een lekker glas sangria en een smakelijke paella in een warme en ontspannen sfeer. Philippe staat achter de pannen en serveert ons een gerecht om duimen en vingers bij af te likken.

Schrijf tijdig in en kom mee genieten van een gezellige avond vol zuiderse smaken!

Zaterdag 14 november om 18u tot 21u
Koetshuis achter Gemeenschapscentrum Kontakt,
Orbanlaan 54, Sint-Pieters-Woluwe
39 Luchtvaart NL NL NL
25 euro in voorverkoop / 28 euro aan de kassa
Inbegrepen: sangria en heerlijke paella
Inschrijven via willemsfonds.woluwe@gmail.com

De Sint komt naar Schaarbeek

De échte Sint maakt dit jaar weer tijd vrij voor Schaarbeek. Hoe we hem overtuigd hebben? Met het beste wat we in huis hebben: frietjes en bier. Chocolade heeft hij zelf al genoeg.

Breng je kinderen en kleinkinderen mee. De Sint neemt de tijd voor een persoonlijk gesprek met elk kind, groot en klein. Een moment om nooit te vergeten!

Zondag 29 november van 12u tot 16u
Schaarbeeks Biermuseum,
Louis Bertrandlaan 33, Schaarbeek
92 Sint-Servaaskerk 59 Herman
Meer info & inschrijvingen via quentin@willemsfondsbrussel.be

HERHALING • Op donderdag 12 november om 10u30 brengen we een vijfde geleid bezoek aan de zeepfabriek Les Savonneries Bruxelloises in Laken. Hier zijn nog plaatsen voor vrij. Wil je graag meegaan? Stuur een mailtje naar imane@willemsfondsbrussel.be

Theatervoorstelling Tiramisu
door Theater Arsenaal met Janne Desmet en Tania Van der Sanden

De band tussen twee zussen komt plots onder spanning te staan wanneer de oudste, met opvallend veel flair, aankondigt dat ze niet langer wil leven. Hoe dat 'niet leven' er precies uitziet, weet ze zelf nog niet — sterven vindt ze namelijk doodeng. Maar één ding staat vast: ze wil ophouden te bestaan, of toch bijna. De jongste zus, die haar handen al vol had, ziet zich gedwongen de rol van mantelzorger op te nemen. Vastberaden probeert ze haar zus op andere gedachten te brengen. Met alles wat ze in zich heeft, wil ze tonen dat het leven de moeite waard is, en dat hoop en schoonheid vaak schuilen op de meest onverwachte plekken.

De titel is niet toevallig gekozen en verwijst naar de oorspronkelijke betekenis van tiramisu: til me op, trek me omhoog. Net als het dessert staat de voorstelling symbool voor troost, zachtheid en de wankele pogingen om iemand boven water te houden. In een reeks diepgaande, maar ook lichtvoetige dialogen ga je samen met de zussen op zoek naar betekenis, veerkracht en wat het leven leefbaar maakt. Een tragikomische voorstelling die zware vragen stelt zonder het licht uit het oog te verliezen. Kom met Willemsfonds Woluwe mee kijken naar deze knappe theatervoorstelling.

Maandag 30 november om 20u15
W:Halll Auditorium, Charles Thielemanslaan 93, Sint-Pieters-Woluwe 39 44 Groene Hond NL
5 euro
Inschrijven via willemsfonds.woluwe@gmail.com

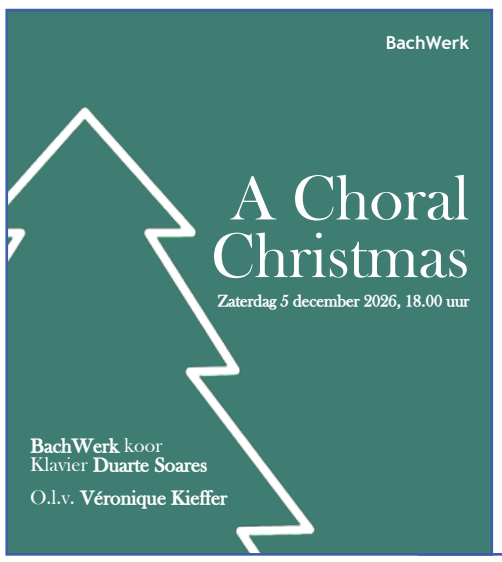

A Choral Christmas met BachWerk

Op vrijdag 12 december nodigen we je graag uit voor een prachtige selectie koormuziek voor Kerstmis. We gaan naar het concert van BachWerk in Oudergem, met traditionele favorieten als Noel Nouvelet en O Holy Night als nieuwe ontdekkingen om van te genieten tijdens de feestdagen.

Speciaal voor het Willemsfonds is er een inleiding om 17u15. Het concert begint om 18u èn je krijgt een bon voor een lekkere glühwein of frisdrank èn een lebkuchen om van te genieten tijdens de pauze of achteraf.

Zaterdag 5 december om 17u15
Sint-Annakerk, Tervuurse Steenweg 89, Oudergem 34 Tweesteenwegen
15 euro voor leden / 20 euro voor niet-leden
Inschrijven via suzanne@willemsfondsbrussel.be

Ontdek Brusselse kunst!
Interlitratour Ateliers On Stage

De afgelopen weken gingen Brusselaars tijdens de Interlitratour Ateliers aan de slag met hun eigen verhalen. Ze schreven, experimenteerden, maakten beelden, zochten naar woorden en ritme en werkten samen met schrijvers, kunstenaars en performers.

Nu is het tijd om het resultaat op het podium te brengen. Tijdens Interlitratour Ateliers On Stage nemen de deelnemers de Spiegelzaal van GC De Markten over. Verwacht een avond vol Spoken Word, live performances, verhalen, muziek en pictopoëzie. Verschillende kunstvormen en stemmen komen samen in één programma, met Brussel en zijn vele verhalen als rode draad.

Kom luisteren, kijken en ontdekken wat er ontstaat wanneer Brusselaars hun verhaal op hun eigen manier vertellen. Neem vrienden en familie mee en vier samen met ons de afsluiting van de Interlitratour Ateliers. Iedereen is van harte welkom om gratis mee te genieten.

Zaterdag 14 november om 18u30
Gemeenschapscentrum De Markten, Oude Graanmarkt 5, Brussel
1 3 4 5 29 46 71 88 89 De Brouckère NL
Gratis
Inschrijven is niet noodzakelijk, meer info via suzanne@willemsfondsbrussel.be

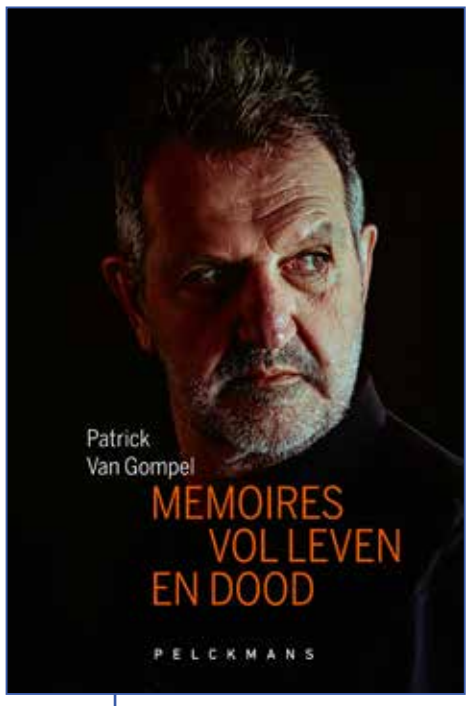

De mensen die blijven wanneer ze er niet meer zijn

Wat blijft er over van de mensen die we verliezen? In *Memoires vol leven en dood* schrijft Patrick Van Gompel over zijn ouders en broers, over oorlog en menselijk leed, maar vooral over herinneringen, veerkracht en de goesting om te blijven leven. Een persoonlijk boek dat ook de basis vormt voor de theatervoorstelling Doodgraag, op 16 december te zien in Pilar.

Sommige boeken leg je na de laatste bladzijde weg. Andere blijven nog een tijdje naast je liggen. *Memoires vol leven en dood* van Patrick Van Gompel behoort voor mij tot die tweede categorie. Niet omdat het een zwaar boek is, hoewel dood, verlies, oorlog en euthanasie voortdurend aanwezig zijn, maar omdat het je bijna onvermijdelijk bij je eigen leven doet stilstaan.

Van Gompel schrijft heel openhartig over het verlies van zijn ouders en zijn twee oudere broers. Tegelijk neemt hij ons mee naar de conflictgebieden waar hij als journalist werkte en waar de dood een heel andere, vaak gruwelijke gedaante aannam. Vreemd genoeg is *Memoires vol leven en dood* daardoor voor mij niet in de eerste plaats een boek over de dood. Het is een boek over de mensen die blijven wanneer ze er niet meer zijn.

Patrick Van Gompel wijdt verschillende hoofdstukken aan mensen die belangrijk voor hem waren. In relatief weinig bladzijden weet hij hen zo levendig neer te zetten dat je het gevoel krijgt dat je hen een beetje leert kennen. Hun eigenaardigheden, hun humor, hun warmte, maar vooral wat ze voor hem betekenden en hoe ze mee bepaald hebben wie hij vandaag is.

Daardoor kwam elk verlies dat hij beschrijft bij mij ook binnen. Tijdens het lezen begon ik meermaals terug te denken aan mensen die ik zelf verloren heb. Niet alleen aan hun overlijden of het verdriet daaromheen, maar vooral aan wie ze waren, wat we samen beleefden en welke stukjes van hen ik nog altijd meedraag.

Dat vond ik misschien wel het mooiste aan dit boek. Rouw is iets bijzonders en heel persoonlijks, maar we hoeven het niet weg te stoppen. Terugkijken naar alles wat iemand voor je betekend heeft, is ook een manier om die persoon nog eens te eren. De nadruk verschuift dan heel even van het feit dat iemand er niet meer is, naar hoe mooi het is dat diegene er überhaupt geweest is.

Muziek speelt daarin een mooie rol, ook doorheen het boek. Van Gompel schrijft: “Muziek kan raken en gebeurtenissen dagtekenen. Het zijn kapstokken om herinneringen aan op te hangen.” Die zin bleef bij mij hangen. Misschien omdat herinneringen inderdaad zo werken: een liedje, een plek of een klein detail en plots is iemand weer heel even dichtbij.

DE MENS ACHTER DE OORLOGSVERSLAGGEVER

Tegenover die warme verhalen van thuis staan de ervaringen van de auteur als oorlogsverslaggever. Die vormen een heel ander, soms behoorlijk confronterend deel van het boek en toch is alles met elkaar verweven.

Als kijker zien we op tv de journalist die voor de camera zo helder mogelijk probeert uit te leggen wat er gebeurt. Maar achter dat nieuwsbericht staat natuurlijk ook gewoon een mens die alles rondom zich ziet en hoort en daar vervolgens professioneel mee om moet gaan. De emoties van de verslaggever hebben in het nieuwsbericht geen plaats, maar dat wil natuurlijk niet zeggen dat ze er niet zijn.

Sommige van die ervaringen beschrijft Van Gompel bijna zakelijk. Gruwelijke dingen gebeuren, maar ondertussen moet het werk gewoon doorgaan. Op zichzelf zou die nuchterheid bijna koud of gevoelloos kunnen overkomen, maar net doordat je de auteur in de rest van het boek ook als warme en gevoelige mens leert kennen, gebeurt het tegenovergestelde. Je beseft hoeveel er achter die professionele afstand schuilgaat. Juist die tegenstelling maakt sommige van zijn ervaringen des te aangrijpender.

Een passage waarin Van Gompel beschrijft hoe zijn cameraman en geluidsman aan het werk zijn terwijl hij zelf machteloos staat toe te kijken, raakte mij enorm. Terwijl zij verder werken, begint hij te huilen. Hij schrijft: “Een mens is amper bestand tegen extreem onrecht.”

WAARDIG LEVEN, WAARDIG STERVEN

OOok het verhaal van zijn moeder speelt een grote rol. Zij koos na haar diagnose heel bewust voor euthanasie en Patrick Van Gompel beschrijft dat afscheid met ontzettend veel liefde en respect. Niet als een theoretische discussie over euthanasie, maar als het verhaal van zijn mama en haar heel duidelijke wens om zelf te kunnen beslissen wanneer het genoeg was.

“Een mens wil waardig leven, een mens wil dus ook waardig sterven”, zei zij.

Het is een eenvoudige zin, maar voor mij zit daar heel veel in. Haar verhaal toont waarom het zo belangrijk is dat we over euthanasie en het levenseinde blijven praten. Over hoe we iemand ook aan het einde van het leven zoveel mogelijk waardigheid en keuzevrijheid kunnen geven.

Dit verhaal eindigt niet bij het boek. Patricks ervaringen vormden ook de inspiratie voor Doodgraag, een toneelstuk over euthanasie en dementie met Danni Heylen en Hans Van Cauwenberghe. De volledige theatertekst staat achteraan in het boek, maar die heb ik bewust nog niet gelezen.

Op 16 december organiseren we namelijk samen met huisvandeMens Brussel een voorstelling van Doodgraag in Pilar aan de VUB. Ik wil de tekst daar voor het eerst horen en zien, gespeeld op een podium. Na wat het boek bij mij heeft losgemaakt, ben ik heel benieuwd wat dat gaat doen.

Memoires vol leven en dood heeft mij geraakt, maar vooral aan het denken gezet. Over de mensen die ik zelf verloren heb, over wat zij mij gegeven hebben en over wat daarvan nog altijd bij mij is. Dagen nadat ik het boek heb uitgelezen, doet het dat nog steeds en dat is misschien de beste aanbeveling die ik een boek kan geven.

— Suzanne ter Haar

THEATERSTUK DOODGRAAG
Woensdag 16 december om 19u30
PILAR, Pleinlaan 2, Elsene
7 25 34 Arsenaal 5 Pétillon NL
15 euro
Tickets zijn te koop op doodgraag.kortweg.brussels

WINACTIE

We verloten 3 exemplaren van het boek "Memoires vol leven en dood" van Patrick Van Gompel. Wil je kans maken? Ga dan voor 23 november naar winactie.kortweg.brussels en neem deel aan de wedstrijd. De winnaars worden nadien gecontacteerd en krijgen het boek in hun brievenbus. Veel succes!

NAAR HET BOEK VAN PATRICK VAN GOMPEL

DOOD GRAAG

MET

DANNI HEYLEN

&

HANS VAN CAUWENBERGHE

16.12.2026

19u30

PILAR VUB BRUSSEL

TICKETS:
DOODGRAAG.KORTWEG.BRUSSELS

huis van de mens is vrijzinnig humanistisch

HUMANISTISC VERBOND

willems fonds

eif

Vermeylenfonds
verbinden | verbreden | verdiepen

De kracht van het verleden, van de 19de eeuw tot vandaag

In deze lezing vertelt historicus Magaly Rodríguez (KU Leuven) over hoe geschiedenis door de eeuwen heen is gebruikt. De recente debatten over *Het verhaal van Vlaanderen* en *De Canon* laten zien dat publieksgeschiedenis nog steeds emoties losmaakt. Is dit verrijkende kennisoverdracht of politiek misbruik? Rodríguez trekt een parallel met de 19e en 20e eeuw, toen historici en politieke en economische elites nauw samenwerkten om het verleden in te zetten voor hun doeleinden zoals nationalisme of andere ideologieën. Deze lezing is niet bedoeld om je tot voor- of tegenstander van *Het verhaal van Vlaanderen* of *De Canon* om te dopen, wel om de (historische) context te schetsen waarin zulke initiatieven tot stand komen.

Donderdag 26 november om 19u
Bib Sophia, Lambermontlaan 224, Schaarbeek
7 Paul Brien-ziekenhuis 55 Waelhem NL
Gratis
Inschrijven via johan.basiliades@willemsfondsbrussel.be

Lezingen in GC De Zeyp

Lara Taveirne

Op 27 oktober komt Lara Taveirne naar GC De Zeyp om over haar werk te spreken. Zij is schrijfster van romans zoals 'Wolf', 'Pluto' en 'De kinderen van Calais', maar ook theatermaakster en docent. Voor haar is taal het uitgelezen middel om herinneringen opnieuw tot leven te wekken – een manier om het verleden tastbaar te maken en vast te houden. Haar meest recente boek, Wolf, vertelt het aangrijpende verhaal van haar broer die in 2012 spoorloos verdween.

Dinsdag 27 oktober om 20u
GC De Zeyp, Zeypstraat 47, Ganshoren
5 euro voor leden (aan de kassa) / 6 euro voor niet-leden

Erfrecht & alzheimer

Annemie Goddefroy, juridisch experte bij de Stichting voor Alzheimeronderzoek komt toelichting geven over het het erfrecht, het testament en de zorgvolmacht. Wat kan je verwachten:

- Hoe maak je een geldig testament?
- Wie zijn je erfgenamen en wat erven ze? Hoeveel erfbelasting betalen je erfgenamen? Kan je afwijken van wat de wet zegt en nalaten aan iemand anders?
- Hoe neem je een goed doel op in je testament?
- Wat is een zorgvolmacht? Waarin verschilt ze van een gewone volmacht? Wat zijn de voorwaarden? Wat mag een gevolmachtigde doen in jouw plaats en wat niet?

Achteraf is er tijd om je persoonlijke vragen aan haar voor te leggen.

Dinsdag 17 november om 14u
GC De Zeyp, Zeypstraat 47, Ganshoren
13 83 87 Nereus NL
Gratis
Vooraf een ticket kopen is niet noodzakelijk, maar kan via www.dezeyp.be/activiteiten
i.s.m. GC De Zeyp, LDC De Rotonde, Nederlandstalige Bibliotheek, Davidsfonds en Cultuursmakers

Wie rouwt om zij die sterven op straat?

Scherp met Tussen de Soep en de Feiten 's middags je hersenen aan met hot topics en een warme kom soep.

"Mijn metrostation werd een slaapzaal, daarna een sterfbed.", schreef auteur Yelena Schmitz onlangs in De Standaard. De aanleiding: een gestorven vrouw in metrostation Bockstael op 13 april 2026. In haar column nodigt Schmitz ons uit om stil te staan bij de mensen die in eenzaamheid sterven op straat. Straathoekwerker Josef Terlaeken van Diogenes schetst de realiteit van mensen die op straat leven en slapen. Hoe ziet hun dagelijkse strijd eruit? Welke verantwoordelijkheid draagt de politiek? En waarom lijkt de aandacht voor dak- en thuisloosheid zich elk jaar opnieuw te beperken tot de winter, wanneer de thermometer zakt?

Na het gesprek met deze twee sprekers zal er een spoken word-performance zijn van Kavena Gomos / Le Dauphin, gevolgd door een moment om eer te betonen aan, en te rouwen om, zij die sterven op straat.

Dinsdag 10 november om 12u15
Muntpunt (Agora Tribune), Munt 6, Brussel
1 3 4 5 29 46 71 88 89 De Brouckère
Gratis NL
Inschrijven via https://muntpunt.be/activiteiten

i.s.m. Muntpunt, Brussels Academy, Humanistisch Verbond, huisvandeMens Brussel, Citizenne, Davidsfonds, Masereelfonds, UCOS, IC, e.a.

De volgende lezing in deze reeks "Liefde in kleur: biculturele relaties" zal in Muntpunt doorgaan op dinsdag 1/12

FOTOALBUM

26 AUGUSTUS - 4E GELEID BEZOEK AAN LES SAVONNERIES BRUXELLOISES

12 SEPTEMBER - GELEIDE WANDELING IN DE MATONGÉWIJK

19 SEPTEMBER - FONTEINENWANDELING DEEL 2

3 OKTOBER - GELEID BEZOEK AAN BROUWERIJ COHOP

6 SEPTEMBER - GELEIDE WANDELING DOORHEEN DE OLV-TER-SNEEUWWIJK

9 SEPTEMBER - DIONGRELEZING IN DE SINT-NIKLAASKERK

30 SEPTEMBER - OPEN MIC POËZIE "FIND YOUR VOICE"

3 OKTOBER - GELEID BEZOEK AAN EXPO EVER MEULEN

Onze volledige fotoalbums kan je terugvinden op de website kortweg.brussels

7 OKTOBER - GELEID BEZOEK ERASMUSHUIS

27 SEPTEMBER - MUSEUM MATINEE IN DE KONINKLIJKE MUSEA VOOR KUNST EN GESCHIEDENIS

Alle artikels vind je terug op onze website **kortweg.brussels** of via deze QR-code:

COLUMN

Rebelse Brusselessen

IDA CEUPPENS

De 45-jarige Ida Ceuppens (1817-1883) stond voor een enorme uitdaging toen haar echtgenoot, Lambert Wielemans, in 1863 onverwacht kwam te overlijden.

Wielemans was een gerespecteerd ondernemer. Samen met Ida had hij acht kinderen, van wie de oudste 24 was bij zijn overlijden en het jongste... 4 jaar. Zijn dood zorgde voor een onzekere toekomst voor het gezin. Nog maar een jaar voordien had hij samen met Ida een bierhandel in de Brusselse binnenstad overgenomen. Nadat ze eerder al een bakkerij en textielhandel hadden gerund. De textielbusiness floreerde echter niet meer zo goed en – zo wil het verhaal[1] – Julius Hoste sr, (latere oprichter van Het Laatste Nieuws) - had de echtgenoten Wielemans en Ceuppens aangeraden om het in de bierhandel te proberen. Voor Ida was dat geen onbekende wereld. Ze kwam uit een brouwersfamilie. Maar het plotse overlijden van haar man had twijfels met zich meegebracht over het verderzetten van de onderneming. De concurrentie in de sector was immers enorm. In het midden van de 19de eeuw telde Brussel honderden kleinere brouwerijen; die allemaal Faro en Lambiek brouwden... Bovendien besloot de Belgische staat in de jaren 1860 om de accijnzen op drank te verhogen, waardoor de bierprijs stevig gestegen was...

Maar Ida besloot samen met haar kinderen om niet bij de pakken te blijven neerzitten. Ze bouwde de bierhandel uit tot een succes. En vooral, ze besloot in 1868 om een brouwerij te huren in de Nieuwlandstraat en zelf eigen bier te gaan brouwen. Haar zonen werden intussen ook ingeschakeld in het familiebedrijf.

> In Vorst zou de brouwerij, die bekend zou worden als Wielemans-Ceuppens, uitgroeien tot één van de modernste brouwerijen van het land én één van de grootste industriële complexen van Brussel.

De groei van de brouwerij en de ingrijpende transformatie van het stadscentrum, met de overwelving van de Zenne en de aanleg van de grote centrale lanen, dreef de brouwerij weg uit de binnenstad. Ida en haar zoons besloten een terrein in Vorst te kopen. Het nietige dorp aan de grens met Brussel telde toen nog maar zo'n 4000 inwoners. Maar het terrein waar Ida en haar zoons de brouwerij besloten te bouwen, lag wel vlakbij de spoorwegen en het kanaal. In Vorst zou de brouwerij, die bekend zou worden als Wielemans-Ceuppens, uitgroeien tot één van de modernste brouwerijen van het land én één van de grootste industriële complexen van Brussel.

Ida werd de fundering van wat een heuse familiedynastie zou worden. Nog tijdens haar leven werd de aanzet gegeven om van klassiek 'Vlaams' bier (de faro en Lambiek en de opkomende Gueuze) over te schakelen op blond pilsbier. Die marktbeweging zou van Wielemans-Ceuppens decennialang een gigant in het Belgische bierlandschap maken. Ida zelf zou dat succes niet meer meemaken. Ze stierf in 1883. Maar ze liet haar sporen na. Haar zoons bouwden niet enkel het bedrijf verder uit, maar investeerden ook in andere landmarks in de stad; zoals de bouw van Hôtel Métropole. Nadien gevolgd door Cinéma Métropole (vandaag winkelketen Zara in de Nieuwstraat) en in 1930 in het brouwerijgebouw dat vandaag als Cultureel Centrum Wiels door het leven gaat. Zoon Prosper werd senator voor de liberale partij. Diens zoon Léon, Ida's kleinzoon, zou ook nog burgemeester van Vorst worden.
Achter Wiels gaat dus de inspiratie schuil van een vrouw wiens naam er vandaag niet meer op de gevels prijkt. Maar Ida is niet vergeten. Met de aanleg van het natuurgebied rond de brouwerij, het Moeras Wiels, komt er ook een esplanade die haar naam zal dragen. Meer dan terecht.

— Kurt Deswert

[1] *Althans volgens een bericht in Het Laatste Nieuws uit 1973 dat terugkeek op de geschiedenis van de brouwerij.*

De voormalige brouwerij Wielemans-Ceuppens in Vorst is vandaag het Centrum voor Hedendaagse Kunst.
Foto © visit.brussels

Huizinga over Homo Ludens

DEMOCRATIE IS EEN ERNSTIG, MAAR OOK BREEKBAAR SPEL

Boekbespreking: Huizinga, *Homo Ludens*, Querido, Amsterdam, 2025

April 1933. Johan Huizinga, rector van de Universiteit van Leiden, neemt kennis van een antisemitisch pamflet van Johann von Leers, die de Duitse delegatie leidt op een internationale conferentie aan de universiteit. Huizinga besluit zijn onderhoud met de betrokkene met de woorden: “U kunt gaan.” Huizinga stuurt de Von Leers weg, tot ongenoegen van het bestuur van de universiteit en de Nederlandse regering, die verveeld zitten met het incident. Wegkijken is geen optie voor Huizinga.

Johan Huizinga (1872-1945) is één van de grootste schrijvers uit de Nederlandse letteren. Het Nobelprijscomité nomineerde hem voor de Nobelprijs Literatuur eind jaren ’30. Wat uniek was voor een historicus. Taalkundige, sanskrietkenner, historicus en auteur van het referentiewerk *Herfsttij der Middeleeuwen* (1919), waarin de Bourgondische culturele opleving als hoogtepunt van de Middeleeuwen, eerder dan als begin van de renaissance wordt omschreven. Maar zijn grootste renommee verwerft hij als cultuurhistoricus, die treffend de crisis van de jaren 1930 in Europa ontrafelt. *Nederlands geestesmerk* (1934), *In de schaduwen van Morgen* (1935), *Homo Ludens* (1938), *Geschonden wereld* (1945). Hij beschreef hoe extremisme, fascisme, populisme en hun propaganda binnensluipen. Het incident met Johann von Leers was geen geïsoleerd geval. Het heeft zijn loopbaan in de jaren 1930 en zijn huisarrest tijdens de oorlog bepaald.

> Politiek, in het bijzonder de parlementaire liberale democratie naar Engels model, is een uiting van beschaving omdat tegenstanders met elkaar wedijveren zonder de regels en de legitimiteit van het spel zelf te vernietigen.

Uitgeverij Querido heeft afgelopen jaar *Homo Ludens. Proeve ener bepaling van het spel-element der cultuur* heruitgegeven. Een prachtige uitgave, voorzien van honderden illustraties, waaronder ook tekeningen van Huizinga zelf, die de speelse, erudiete denkwijze van Huizinga in de verf zetten. Net wat nodig was om deze auteur, van wie de teksten niet altijd even licht zijn, opnieuw de aandacht te geven die hij ook in de huidige cultuurcrisis die het Westen doormaakt, verdient.

Het spel is niet specifiek menselijk. Ook dieren spelen. Wat Huizinga wil aantonen in *Homo Ludens* (de spelende mens), is dat spel niet voortkomt uit cultuur, maar dat cultuur en beschaving als spelend zijn ontstaan. We zien het in ons rechtstelsel, waar je een zaak wint of verliest; in de oorlog en haar afspraken; in de filosofie en haar debatten; in de poëzie, de religie, de muziek die we spelen, de kunst, … de politiek.

Het *speelt* zich telkens af in een bepaalde setting, volgens afspraken, volgens bepaalde vormvereisten, met vooropgestelde doelen en uitkomsten, in gemeenschapsverband en toch onttrekt het zich aan het strikt alledaagse leven. Spel betekent niet dat het niet ernstig is. Integendeel. Het is vaak zeer ernstig.

Ik weet niet of Huizinga deze term zou hebben gebruikt, maar in het spelelement schuilt de *ironie* of *paradox* van de cultuur. We gaan er volledig in op, goed wetend dat het een spel is dat regels volgt binnen een welomlijnd kader. Beschaving gaat gepaard met respect voor spelregels.

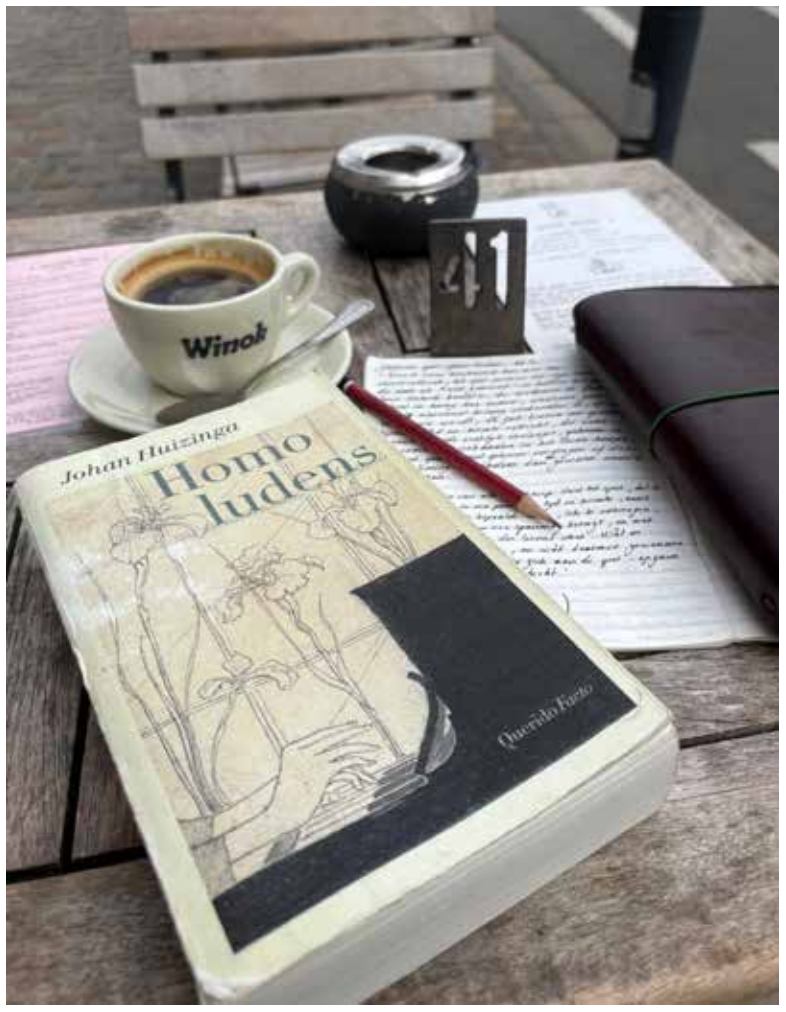

De crisis van de cultuur in de jaren 1930 bestaat erin dat het spelelement verloren gaat. Politiek, in het bijzonder de parlementaire liberale democratie naar Engels model, is een uiting van beschaving omdat tegenstanders met elkaar wedijveren zonder de regels en de legitimiteit van het spel zelf te vernietigen. In de opkomst van extremen, van massapolitiek, populisme, manipulatie van de media, van het ‘puerilisme’ of de ‘knapenmentaliteit’ zoals hij het noemt, met haar massabijeenkomsten, uniformen, vlaggen en slogans, ziet Huizinga de ontkenning van het spelelement in de politiek. De tegenstander wordt een vijand. De strijd wordt absoluut. De spelregels worden overboord gegooid. Het zijn geen valsspelers, maar spelbrekers, om zijn taalgebruik over te nemen.

Huizinga had niets met partijpolitiek. Maar hij had wel een uitgesproken mening. Hij was een vrijzinnig protestant en een doctrinair-liberaal. De parlementaire burgerlijke democratie droeg zijn voorkeur. Hoe fel hij ook tegen fascisme en communisme gekeerd was, hij was ook argwanend tegenover de opkomende massademocratie: te manipuleerbaar door de opkomende media, haar leugens en bedrog, te gevoelig voor populistische recuperatie door de extremisten.
Hoe verschillend onze tijd ook is van de jaren 1930, het is moeilijk om het verband niet te leggen: daar waar het spelelement uit de liberale democratie verdwijnt, gaan de basisregels verloren — het respect voor de grondrechten, respect voor de politieke opponent, de afwisseling van de macht, de zin voor compromis — en krijgt de illiberale democratie, naar het beeld van Trump, Orbán en al hun extreme vrienden, rechts en links in Europa, vorm.

De uitgave door Querido van *Homo Ludens* is de opportuniteit om, doorheen de fraaie illustraties en de overload aan eruditie die Huizinga in de strijd smijt, de parallel te trekken tussen de cultuurcrisis van de jaren 1930 en de huidige.

— Johan Basiliades

LITERATUUR

Auteur van de Alex Berger-reeks.

NIEUWE LITERAIRE THRILLER 'DE RESTEN' VAN TONI COPPENS

TONI COPPERS behoort tot de meest succesvolle misdaadauteurs van de Lage Landen. Hij werd bekroond met vrijwel alle belangrijke thrillerprijzen. Van zijn boeken gingen er inmiddels meer dan 750.000 over de toonbank. Zijn werk werd verfilmd en vertaald. Dankzij ijzersterke plots, een meeslepende vertelstijl en de goede psychologische uitwerking van zijn personages heeft Coppers zich terecht gekroond tot dé gentleman van de literaire crime.

'De Resten' is de titel van je nieuwe thriller, de vijfde in de Alex Berger reeks. Voor we het over de inhoud hebben: wie is Alex Berger?

COPPENS Alex is een privédetective. In een vroeger leven was hij een succesvol commissaris bij de Brusselse moordbrigade, maar dat eindigde van de ene dag op de andere toen zijn vrouw Camille omkwam bij een terreuraanslag. Alex nam ontslag en geraakte aan lager wal. Hij laat slechts twee mensen toe in zijn leven, zijn beste vrienden: Eric, een zachtaardige boekhandelaar uit Oostende en Sara, liaison officer bij Interpol. In het eerste boek, 'De zaak Magritte', leren we hem kennen als een getormenteerd man die in zijn diep verdriet ontdekt dat hij troost vindt in doen waar hij zo goed in is: een speurder zijn, daders vinden, het onrecht proberen herstellen. Boek na boek recht Alex -en niet alleen hij, ook zijn boezemvrienden- de rug. Ze vinden ieder op hun manier opnieuw zin in het leven.
Alex is een zachtaardige man die houdt van de rust en stilte in de bergen, maar die ook niet kan wegkijken als mensen zijn hulp vragen.

'De Resten' is net uit. Hoe is het boek ontstaan?

COPPENS De inspiratie is een patchwork van Annicks -mijn vrouw en coauteur- en mijn leven. Er was een kasteel in mijn geboortedorp waar mijn moeder ooit had gewerkt. Er was een verhaal van Annicks vader -'Père Lambert', zoals we haar papa noemden sinds hij in Frankrijk was gaan wonen- over een collega bij Monsanto, een man met een heel ongewoon verleden. Dat waren de kiemen voor 'De Resten'.
Ik schrijf normaal één boek per jaar, maar de nieuwe Alex Berger had meer voeten in de aarde. Gedurende anderhalf jaar kroop ik bijna letterlijk in de huid van mijn geliefde hoofdpersonage.
Na het overlijden van mijn vader ging ik met mijn moeder door dozen vol oude foto's. Er was een beeld bij van haar als dienstmeisje, gekleed alsof ze uit Downton Abbey weggelopen was. Haar verhalen over het kasteel van Duras vermengde ik met mijn eigen jeugdherinneringen aan die mysterieuze plek, en aan een domein dat weinigen mochten betreden.
Het plotse afscheid van Annicks vader, die in Frankrijk woonde en er in november vorig jaar overleed, zorgde niet alleen voor een onderbreking in het schrijfproces. Het zorgde ook voor een complete ommezwaai in het verhaal. De trieste reis naar het Zuiden van Frankrijk bracht een nieuwe, internationale dimensie en Alex Berger volgde in ons spoor. Het resulteerde onder meer in een onverwacht lang verblijf aan de voet van de mythische berg de Canigou.

Waarover gaat de vijfde Alex Berger thriller?

COPPENS Het begint met een vreemde gebeurtenis: iemand legt een gerafelde strohoed op het graf van een jonge vrouw die vijf jaar eerder is vermoord. Vooral de manier waarop ze aan haar einde kwam, maakt dat haar dood de bekendste cold case is van het land.
De vondst op haar graf maakt iedereen nerveus: de politie, de media, de bevolking. Alex hulp wordt gevraagd en hij bijt zich samen met de recherche vast in die vreemde zaak. De hoed blijkt uit een Frans wijndorp te komen en hij reist ernaartoe, op zoek naar antwoorden. En dan komt een meisje van zeventien niet aan op school. De dagen gaan voorbij, iedereen houdt zijn adem in. Waar is ze?

De Zaak Magritte verscheen net in Duitsland, het tweede boek, 'Val', volgt begin '27. Wat is volgens jou het unieke DNA dat de Alex Berger reeks ook internationaal zo aantrekkelijk maakt?

COPPENS Het zijn brede verhalen, zowel wat de personages betreft als de setting. De Zaak Magritte speelt grotendeels in Parijs, in Val reist Alex van Londen over de Provence naar het Zwitsere Lugano, op jacht naar een moordenaar. Mijn verleden als reisjournalist heeft daar natuurlijk mee te maken, samen met mijn liefde voor de natuur. In 'Roofdier', het vierde verhaal, spelen de meren en wouden in Finland een grote rol. Lezers houden van de spanning in de verhalen, maar ook van de zuurstof die een andere horizon hen kan geven. Alex Berger lezen is ook altijd een beetje reizen.
Het mooiste compliment dat een recensent gaf, was: 'Ik denk dat Alex Berger en Kurt Wallander het goed met elkaar zouden kunnen vinden.' Dat is de volgende stap, de droom waar we aan werken: een verfilming van Alex Berger in het genre van de legendarische Kurt Wallander-reeks. Als je de sfeer van de boeken wil duiden, het universum van Alex Berger zeg maar, kom je met Kurt Wallander aardig in de buurt.

Je staat erom bekend thrillers te schrijven die meer brengen dan alleen een flinke portie spanning. Vertel eens?

COPPENS Dat klopt, dat vinden Annick en ik ook. De boeken zijn ooit omschreven als "troostende thrillers" en dat vonden we allebei wel een mooie omschrijving. Alex, Sara en Eric zijn echte mensen, mensen die elk op hun manier goed willen doen, die gevoelens toelaten en daar ook durven over praten. Ook 'De Resten' is niet zomaar een spannende thriller. Het is een passioneel boek, vol schoonheid en levenslust, maar evengoed vol verwerking, zowel van verdriet als van rouw. Wat niet wil zeggen dat je het boek niet mag verslinden omdat je doodnieuwsgierig bent naar de afloop, hoor (lacht).

— Suzanne ter Haar

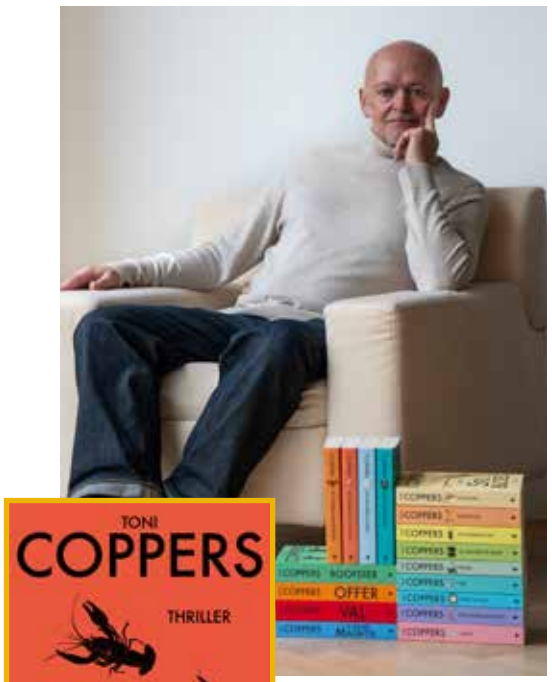

Vijf jaar stilte. Een jonge vrouw werd niet vergeten. Een psychopaat ontwaakt.

Vijf jaar geleden verdween Elise op een wijnfeest in een Limburgs dorpje. Wat van haar teruggevonden werd, tart alle verbeelding. Het gruwelijke lot van de jonge vrouw maakt haar verdwijning tot de bekendste cold case van het land. Niemand kan haar vergeten, ook de moordenaar niet. Stilte. Al die jaren. Tot iemand een gerafelde strohoed op haar graf legt en daarmee oude wonden openrijt. Is dit een aankondiging? De politie is nerveus, het land ongerust, de media ongezond nieuwsgierig en nog steeds tast iedereen in het duister. Genoeg redenen om privédetective Alex Berger in te schakelen. Alex heeft zijn buik vol van de lelijkheid van zijn werk. Hij wil weg van het kwaad, hij wil naar de bergen, een ander leven tegemoet. Zijn probleem? Hij kan niet wegkijken van onrecht en dat weten de mensen die hem inschakelen. De strohoed uit een Frans wijndorp wordt een obsessie en Alex Berger moet erheen. Een journaliste volgt in zijn spoor, op zoek naar de resten van haar eigen verleden. Dan komt een meisje van zeventien niet aan op school. De dagen gaan voorbij. Iedereen houdt zijn adem in. Waar is ze?

WINACTIE

Je kan via coppers.kortweg.brussels een exemplaar winnen van dit boek. Geef er voor 23 november antwoord op de vraag "Coppers schreef, naast Alex Berger, ook over het personage Liese Meerhout. Hoeveel boeken verschenen er in die reeks?" en maak kans 1 van de 3 exemplaren die we weggeven.

AUX ARMES CITOYENS

OPINIE

Het Vlaamse cultuurbeleid valt dezer dagen met één woord te omschrijven: besparingen. Dat begrotingen onder controle moeten gehouden worden, daar hebben wij alle begrip voor. Maar de manier waarop dat gebeurt, is een inhoudelijke keuze – en wat ons betreft maakt de Vlaamse Regering de verkeerde.

Er wordt met de botte bijl bespaard. Min 30% voor de bibliotheken en het lokaal cultuurbeleid. Min 50% voor archieven. Erfgoedbibliotheken verliezen zelfs hun volledige subsidie... Organisaties worden daarbij niet beoordeeld op de kwaliteit van hun werking en maatschappelijke meerwaarde, maar krijgen wel enorme verlagingen van hun werkingsmiddelen opgelegd. Het sociaal-cultureel werk, maar ook tal van instellingen waar wij nauw mee samenwerken - Liberas, AMVB, de Brusselse bibliotheken, ... - worden zwaar getroffen. Te zwaar.

Als Willemsfondsers geloven wij niet in een maatschappijmodel dat mensen louter herleid tot hun relevantie op de arbeidsmarkt. Integendeel, wij geloven in en werken aan een samenleving waarin mensen zich kunnen ontwikkelen en ontplooien. Dat gebeurt op concrete plekken en tijdens concrete momenten. In bibliotheken, in archieven, op sociaal-culturele activiteiten waar mensen elkaar ontmoeten. Zo hoort het ook.

Wij kijken dan ook met verbijstering en onbegrip naar de kaalslag die de Vlaamse Overheid nu pleegt. Een overheid die er nota bene is gekomen om de vrijwaring van de Vlaamse gemeenschapsbevoegdheden te garanderen; onderwijs, welzijn, cultuur. Misschien moet men daarover maar eens opzoekwerk gaan doen in de met sluiting bedreigde archieven... Om te zien hoe en waarom die gemeenschap juist op werd gebouwd. Wie vandaag zo zwaar in die domeinen snoeit, mag zich wat ons betreft dan ook de vraag stellen wat daarvan op langere termijn verloren gaat.

Via deze weg willen wij als Willemsfonds Brussels Hoofdstedelijk Gewest onze nadrukkelijke steun en solidariteit uitdrukken ten opzichte van de organisaties die door deze besparingen bijzonder zwaar worden getroffen. Wij staan aan jullie kant.

We staan in onze bezorgdheid niet alleen. De Federatie, belangenbehartiger van het sociaal-cultureel werk en de amateurkunsten, trekt samen met de brede sector aan de alarmbel.

Met de campagne KustZe maakt de sector zichtbaar wat deze besparingen betekenen voor organisaties, vrijwilligers en de vele mensen die dagelijks deelnemen aan hun werking. Lees de oproep van De Federatie en ontdek de campagne KustZe. Neem een kijkje op www.defederatie.org

KUST ZE!

BRUSSEL, STAD VAN AANKOMST

Binnenkort is het de “Dag van de Migrant” (18 december). Niet “Wereldvluchtelingendag” (20 juni). Maar de “Dag van de Migrant”. Het is dus niet de dag waarop de Verenigde Naties wijzen op de internationale verantwoordelijkheid om vluchtelingen op te nemen, op de nood aan humaan opvangbeleid. Daar valt veel over te zeggen. Dat staat zeker onder druk.

Maar op de “Dag van de Migrant” gaat het over de meerwaarde van migratie voor de economie, de vooruitgang en innovatie, de samenleving en cultuur. Ik zou kunnen zeggen dat ik dit verhaal voel tot in mijn vezels. Ik ben een kind van de migratie en woon in een hotspot van de wereldwijde migratiestromen, mijn stad. Mijn stad van aankomst is Brussel. Het is dus persoonlijk, ... maar niet echt origineel. Helemaal niet speciaal. Het is het verhaal van meer dan één op twee mensen die ik dagelijks ontmoet hier in Brussel. Nothing to brag about. Rien d’épatant. Ik ben doorgaans verbaasd als ik buiten Brussel kom in een quasi totale homogene omgeving. Diversiteit is de norm in Brussel.

Beeld je even in, Brussel in drie cijfers. Op 25 jaar tijd is:

- de Brusselse bevolking gestegen van iets minder dan 1 miljoen naar bijna 1,3 miljoen inwoners;
- zijn er 1,5 miljoen mensen van buiten Brussel naar Brussel verhuisd;
- zijn er 1,4 miljoen mensen van Brussel naar buiten Brussel verhuisd.

Laat dit even doordringen... Nu geef ik nog een vierde cijfer om het volledig te maken:

- volgens Statbel heeft 74% van de Brusselaars minstens één ouder die geen Belg was bij geboorte.

> En die 26% Belgo-Belge delen dagelijks de vibes van onze stad met die 74% migranten.

Tout est dit. Brussel is internationaal het perfecte voorbeeld van de stad van aankomst. 18 December is dus een Brusselse feestdag. Stad van aankomst zijn is niet zomaar een vaststelling. Het is een opportuniteit, ... en dan heb ik het niet enkel over de culturele verrijking, multiculturele uitwisseling, ... enz ... enz ... we kennen het liedje. Nee, ik heb het over welvaart.

De Nationale Bank van België (BNB) heeft in 2020 alle ins- en outs van immigratie becijferd. Onze welvaart (BBP) ligt in vijf jaar tijd 3,5% hoger door immigratie. Ik las lang geleden in The Economist dat immigranten goed zijn voor 13% van de bevolking in de VS. Maar wel instaan voor 27,5% van zij die een business starten. Ik had er een fotootje van gemaakt met mijn gsm omwille van de drie redenen die werden aangehaald: 1) Migranten zijn gemiddeld ondernemender dan anderen, anders zouden ze in de eerste plaats niet geëmigreerd zijn; 2) ze ondernemen vaker omdat ze minder vaak worden aangeworven; 3) in meer dan één cultuur leven is gewoon een competitief voordeel als je onderneemt.

Stad van aankomst zijn is een opdracht: je moet die rol van emancipatiemachine, van permanente sociale lift ook invullen. Niet vanuit goedbedoelde empathie. Nee. Door in te spelen op wat de migrant zelf vraagt. Door te begrijpen wat zij/hij verwacht en haar/zijn kinderen.

Doug Saunders, auteur van het absolute referentieboek Arrival Cities, vat die paradox samen. De Belgo-Belge kijkt naar een ‘migrantenwijk’ als een achtergestelde wijk, terwijl de migrant het als een plaats van opwaartse opportuniteiten ziet. De Belgo-Belge — die er zich niet in België waant — wil er sociale huisvesting bouwen, sociale werkers op af sturen, top-down wijkontwikkeling. De migrant wil zijn diploma laten erkennen, wil eigendom verwerven, wil veiligheid in de wijk, wil onderwijs voor zijn kinderen, wil toegang tot de lokale markten voor zijn business.

En daarom merci aan alle mensen die in Brussel zijn aangekomen en onze stad mee vorm hebben gegeven!

— Imane Belguenani,
Willemsfonds Schaarbeek-Evere-Sint-Joost

WINNAAR FOTOWEDSTRIJD

In de vorige Kortweg vroegen we jullie om de leukste vakantiefoto door te sturen. Bedankt voor alle inzendingen! Deze foto vonden wij de tofste en belonen we met een Museumpass. De winnaar is P. Kayaert. Proficiat!

GESCHIEDENIS

Strijdend boegbeeld van progressief Brussel

PAUL JANSON

Dankzij Paul Janson (1840-1913) maakt Brussel in 1887 voor het eerst kennis met een gestructureerde en combattieve burgerlijk progressistische partij. Voor veel traditionele politici én voor de opkomende socialisten een onverwachte wending die het politiek bestel fundamenteel in vraag stelt. Is de katholieke overmacht in de nationale politiek nu echt in gevaar? Gaat de liberale burgerij mee in het verhaal? Bijna te mooi om waar te zijn.

PUPIL VAN DE ULB

Paul Janson studeert rechten aan de Université Libre de Bruxelles en schrijft zich vervolgens in aan de Brusselse balie. Na een studentenflirt met de vroeg-socialisten van César De Paepe - voor wie hij in 1861 een aantal bijdragen schrijft in La Tribune du Peuple – sluit hij zich in 1863 aan bij de liberalen. Misnoegd door het conservatieve kiescompromis dat de Association libérale de Bruxelles dat jaar sluit met de doctrinairen, richt hij samen met enkele collega-advocaten de Meeting libéral op. In hun programma staat de invoering van het algemeen stemrecht, verplicht en kosteloos officieel onderwijs, een minimale sociale wetgeving met nadruk op de reglementering van de arbeid en de strikte scheiding tussen Kerk en Staat. Hij richt in 1865 ter ondersteuning van de Meeting samen met Picard, Graux, Jottrand en Buls het progressistische weekblad La Liberté op. Uiteindelijk sluit hij zich toch willens nillens aan bij de Association libérale.

PARLEMENTAIR

In 1877 volgt Janson het progressistisch kamerlid Ghislain Funk op. Hij trekt naar het parlement met als actiepunten nog steeds de definitieve scheiding tussen Kerk en Staat en de lotsverbetering van de arbeidersklasse. In zijn eerste tussenkomsten in de Kamer volgt hij de algemene beleidslijnen van zijn partij. Hij verdedigt met vuur het wetsvoorstel Van Humbeeck over het lager onderwijs en maakt er onmiddellijk zijn handelsmerk van weer net een stap verder te gaan dan het meerderheidsstandpunt binnen

Monument Paul Janson op zijn oorspronkelijke plaats aan de Grasmarkt, voor de verhuis naar de voortuin van het Institute for European Studies van de ULB aan de Rooseveltlaan (Liberas)

de liberale partij door bijkomend te eisen dat het onderwijs gratis en verplicht zou worden.

Zijn invloed in de Association groeit. De progressistische vleugel floreert en in 1881 wordt Janson voorzitter van de liberale associatie die onder zijn leiding een bocht naar links maakt. Hij start een campagne voor de hervorming van het kiesrecht en eist dat stemrecht op gemeentelijk en provinciaal niveau zou worden toegekend aan alle Belgen die kunnen lezen en schrijven. In 1882 staat hij, niet verwonderlijk, mee aan de wieg van de Liga voor de Hervorming van het Stemrecht die ijvert voor de afschaffing van de cijnskieswet. De Liga vergadert onder zijn voorzitterschap in het lokaal van het Willemsfonds in de Leopoldstraat achter de Muntschouwburg.

De weerstand van de conservatieven blijkt echter nog te groot te zijn en hij zoekt een alternatief kanaal om zijn denkbeelden te verspreiden. In 1884 richt hij het dagblad La Réforme op, dat op korte tijd uitgroeit tot de meest invloedrijke spreekbuis van de voorstanders van de kieshervorming.

PARTI PROGRESSISTE

Na de liberale kiesnederlaag van 1884 verliest Janson zijn zetel in de Kamer. De Association libérale scheurt uit elkaar en Van Humbeeck, Buls en Graux richten de doctrinaire Ligue libérale op. De Association libérale komt nu volledig in handen van zijn progressisten en Janson krijgt meer armslag bij de verspreiding van zijn radicale ideeën. Hij droomt echter van een progressistische eenheidspartij van arbeiders en burgerij onder leiding van de liberalen en met als belangrijkste doel de afschaffing van het cijnskiesrecht zodat de macht van de klerikalen kan worden gebroken. In 1887 zit hij het eerste Progressistisch Congres voor. Een coalitie van socialisten en progressieve liberalen keurt er een programma goed dat een verregaande democratisering van de samenleving beoogt. In 1889 keert Janson terug naar de Kamer en wordt er de gepassioneerde woordvoerder van de Belgische progressisten. In 1890 dient hij een voorstel in ter herziening van een aantal grondwetsartikelen betreffende het kiesrecht en de Kamer volgt, er wordt een constituante gevormd. Op het derde Progressistisch Congres dat kort op deze beslissing volgt, moet een keuze worden gemaakt welke kieshervorming men in het parlement zou verdedigen. Om de coalitie met de socialisten niet in gevaar te brengen, besluit het congres om alle tussenfasen over te slaan en wordt resoluut geopteerd voor het algemeen enkelvoudig stemrecht.

UIT ONS RARITEITENKABINET

Paul Janson speelt in de collectie van Liberas ook een unieke hoofdrol in twee sets van kiespropaganda.

Deze zijn van de parlements-verkiezingen van 1906 en 1910.

Verkiezingscampagne 1906: de liberalen verspreiden een postkaart met Paul Janson als centrale figuur. als een volleerd kegelaar gooit hij de regeringskegels omver: het einde van dertig jaar katholiek bewind!

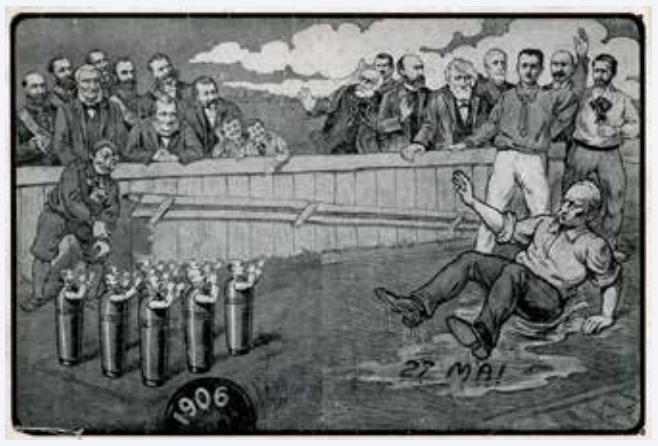

De katholieke repliek is eenvoudig: een postkaart waarop Janson uitglijdt, zijn doel mist en wordt uitgelachen door de regeringskegels.

Paul Janson: niet alleen een invloedrijke progressieve liberaal, maar ook een Willemsfondser.

De discussies in het parlement verlopen op het scherp van de snee. Het verzet tegen het algemeen enkelvoudig stemrecht blijkt te sterk te zijn en na een jaar debatteren keurde het parlement in 1893 het voorstel Nyssens goed, dat het algemeen meervoudig stemrecht introduceert. Het daaraan gekoppelde, en door Janson voorgestelde evenredigheidsstelsel, wordt echter last minute door de conservatieve katholieke fractie getorpedeerd en het meerderheidsstelsel wordt behouden, een catastrofe voor de liberalen.

BLAUW BLOEDBAD

De liberale verkiezingsnederlaag van 1894 is dan ook van een zelden geziene omvang. Kopstukken als Frère-Orban en Bara verliezen hun zetel en de liberalen verliezen twee derden van hun Kamerzetels. Janson wordt via het systeem van provinciale senatoren opgevist. In 1900 wordt hij opnieuw verkozen voor de Kamer waar hij blijft zetelen tot zijn overlijden. Janson blijft desondanks zijn idealen verdedigen in het parlement. Zijn voorstellen verraden een diepgeworteld geloof in emancipatie en een democratisering. Hij blijft pleiten voor algemeen enkelvoudig stemrecht, voor een vorm van verplichte sociale zekerheid, voor arbeidsduurverkorting, voor de invoering van collectieve arbeidsovereenkomsten, voor een systeem van winstdeling tussen werkgevers en werknemers, kortom, voorstellen die hun tijd ver vooruit zijn.

Ook zijn droom om een grote progressieve partij op te richten geeft hij niet op. Zijn banden met de BWP blijven nauw en in 1911 lijken zowel de liberale als de socialistische partij bereid te zijn om over samenwerking te praten. In de aanloop naar de parlementsverkiezingen van 1912 besluiten de leiders van beide partijen samen naar de kiezer te trekken. Het kartel voert een hevige antiklerikale campagne maar kan de kiezer niet overtuigen. De katholieken behouden hun absolute meerderheid, die zelfs stijgt van acht zetels naar een comfortabele twintig. Janson, die intussen de zeventig voorbij is, is wel herkozen maar moet een stapje terug zetten terwijl de liberale partij tot herpositionering wordt gedwongen. Een jaar later, op 19 april 1913, overlijdt hij, de liberale partij verliest een van de belangrijkste boegbeelden van de strijd voor sociale rechtvaardigheid en democratie uit de Belgische geschiedenis.

WILLEMSFONDS?

Waar in dit verhaal zit nu de band met het Willemsfonds. De hoogstwaarschijnlijk Nederlands-onkundige Janson heeft daar op het eerste zicht weinig te zoeken. En toch. Gedurende vijftien jaar is hij op Karel Buls na het vrijgevigste lid van de afdeling, van 1882 tot 1893 als lid van de afdeling Brussel en vervolgens tot 1897 van de afdeling Schaarbeek. De weinige brieven tussen hem en het hoofdbestuur in Gent zijn zakelijk en kort, uiteraard in de taal van Molière. Volksvoordrachten geeft hij om evidente redenen niet en ook in het voor hem interessant Comiteit voor Onderwijs van het Willemsfonds is hij niet te bespeuren. Daar ligt nochtans de belangrijkste connectie. In 1871 huwt hij met Augustine Amore, een medewerkster van de Brusselse pedagoge Isabelle Gatti de Gammond, de belangrijkste voorvechter van het onderwijs voor meisjes. Is Janson al overtuigd van de nood aan degelijk onderwijs voor in de eerste plaats jongens, door het contact met de leefwereld van zijn vrouw wordt die tendens enkel sterker en universeler. Voor het Willemsfonds wordt hij een brugfiguur tussen de vele onderwijsprojecten van de afdeling en de werking van de Brusselse afdeling van de Ligue d'Enseignement (zie Kortweg nr. 100), waar hij zich als een vis in het water voelt. Daar geeft hij onder meer een cursus grondwettelijk recht en zetelt hij vanaf 1880 in het Comiteit van het Internationaal Onderwijscongres. Janson speelt op zeker, zoals steeds bewandelt hij meerdere pistes om zijn doel te bereiken, in het geval van het Willemsfonds: de promotie van het officieel onderwijs en de (verplichte en gratis) vorming van toekomstige kiezers.

— Bart D'Hondt,
wetenschappelijk medewerker Liberas

Vier jaar later volgt een tweede poging, nu met affiches waarop een ballenkraam staat afgebeeld. Janson gooit met "drij ballen voor vijf cens" de katholieke regering omver ...

... ook hier spreekt het antwoord voor zich: Janson en zijn aanhang verliezen het pleit.

MIRIAM DE LILLE

Gratie en cultuur

Het Brusselse Willemsfonds verloor met Miriam De Lille recent (opnieuw) een boegbeeld. Miriam, dat was minzame gratie, cultuur en eruditie, immer onder een sierlijke hoed. Een vrijdenkende, donkerblauwe liberale en een vrouw met een passie voor het Willemsfonds die, samen met haar goede vriendin Mireille Corteville, jaar na jaar, zorgde voor een inhoudrijk programma voor haar afdeling Zuidwest-Brussel.

Een opmerkelijke herinnering: Miriam had ook een mooie, erg verzorgde uitspraak. Haar Nederlands was 'hoofs'. Als Miriam sprak, werd er geluisterd. Wanneer onze Nederlandse taal schoonheid wordt.

Haar culturele bagage blijkt ook uit de vele mandaten die ze mocht opnemen: lid van de raad van bestuur van de BRT, ondervoorzitter van de Koninklijke Muntschouwburg en de K.V.S., beheerder Gemeenschapscentrum Ten Weyngaert, ...

Beroepshalve was Miriam script-supervisor van de dienst Drama van de BRT. In het overlijdensbericht wordt ze ook nog 'de moeder van alle figuranten' genoemd. Ze werkte mee aan legendarische TV-series als 'Schipper naast Mathilde', 'Wij, Heren van Zichem' en 'De bossen van Vlaanderen'. Met deze laatste serie had Miriam zelfs een persoonlijke band. De reeks reconstrueerde de mysterieuze moorden, verdwijningen en verdachte overlijdens die zich tussen 1915 en 1944 hadden voorgedaan in en rond Beernem in West-Vlaanderen. Het was de toenmalige uitgever Victor De Lille, bekend van o.a. de Duimpjesuitgaven en directe familie van Miriam, die deze zaken onder de aandacht bracht.

Miriam werd 95 en rust voortaan in de familiegrafkelder op de begraafplaats van Maldegem. Rust zacht, lieve Miriam.

Herman Mennekens, Ondervoorzitter
Willemsfonds Brussels Hoofdstedelijk Gewest

KALENDER

Meer informatie op kortweg.brussels

Meer uitleg over onze activiteiten kan je steeds terugvinden op de website kortweg.brussels

of via deze QR-code:

Contacteer ons
Lukt het niet om in te schrijven of tickets te kopen? Of heb je nog vragen over de activiteiten? Een adreswijziging doorgeven? Aarzel zeker niet om onze coördinator Suzanne te contacteren via suzanne@willemsfondsbrussel.be of tel. 0497 58 54 96.

BRUSSELS HOOFDSTEDELIJK GEWEST willemsfonds

Verleng je lidmaatschap nu

Wil je aan ledenprijs deelnemen aan Willemsfondsactviteiten? Zou je graag onze vereniging en bij uitbreiding het Nederlandstalige sociaal-culturele verenigingleven in Brussel willen steunen? Dan kan je lid worden/blijven van het Willemsfonds. Het lidmaatschap voor het kalenderjaar 2027 kost 15 euro (+ 3 euro per extra gezinslid). Dit bedrag kan gestort worden op rekening BE17 0012 5517 2421 van Willemsfonds BHG vzw met in de mededeling "Lidgeld 2027". Alvast heel erg bedankt voor jouw steun!

Lezing: schrijfster Lara Taveirne

- **Dinsdag 27 oktober om 20u**
- GC De Zeyp, Zeypstraat 47, Ganshoren
- 5 euro voor leden / 6 euro voor niet-leden
- www.dezeyp.be/activiteiten
  - Willemsfonds Ganshoren i.s.m. GC De Zeyp, LDC De Rotonde, Cultuursmakers en Davidsfonds

Tussen de soep en de feiten: Wie rouwt om zij die sterven op straat?

- **Dinsdag 10 november om 12u15**
- Muntpunt (Agora), Munt 6, Brussel
- Gratis
- Inschrijven via www.muntpunt.be/activiteiten
  - Willemsfonds Brussel-Centrum i.s.m. Muntpunt, Humanistisch Verbond, huisvandeMens Brussel, e.a.

Geleide bezoeken aan Les Savonneries Bruxelloises

- **Donderdag 12 november om 10u30**
- Edmond Tollenaerestraat 27, Laken
- 10 euro voor leden / 15 euro voor niet-leden
- Inschrijven via imane@willemsfondsbrussel.be
  - Willemsfonds Schaarbeek-Evere-Sint-Joost en Sint-Agatha-Berchem

Paella-avond

- **Zaterdag 14 november van 18u tot 21u**
- GC Kontakt, Orbanlaan 54, Sint-Pieters-Woluwe
- 25 euro in voorverkoop / 28 euro aan de kassa
- Inschrijven via willemsfonds.woluwe@gmail.com
  - Willemsfonds Woluwe

Interlitratour On Stage

- **Zaterdag 14 november om 18u30**
- GC De Markten, Oude Graanmarkt 5, Brussel
- Gratis
- Inschrijven via suzanne@willemsfondsbrussel.be
  - Willemsfonds Brussel-Centrum i.s.m. Arthis, Davidsfonds, Int. Comité, Kuumba, Masereelfonds en Vermeylenfonds

Geleid bezoek aan Cinematek

- **Maandag 16 november om 14u**
- Baron Hortastraat 9, Brussel
- 3 euro voor leden / 5 euro voor niet-leden
- Inschrijven via willemsfonds.woluwe@gmail.com
  - Willemsfonds Woluwe

Lezing: Erfrecht & alzheimer

- **Dinsdag 17 november om 14u**
- GC De Zeyp, Zeypstraat 47, Ganshoren
- Gratis
- www.dezeyp.be/activiteiten
  - Willemsfonds Ganshoren i.s.m. GC De Zeyp, LDC De Rotonde, Cultuursmakers en Davidsfonds

Lezing schrijfster Joke Van Leeuwen

- **Donderdag 19 november om 19u30**
- Ned. Bibliotheek, Oudergemlaan 191, Etterbeek
- Gratis
- Inschrijven via etterbeek.kortweg.brussels
  - Willemsfonds Etterbeek i.s.m. Ned. Bibliotheek Etterbeek en GC De Maalbeek

Wandeling "Belle Epoque" (herh.)

- **Zaterdag 21 november om 14u**
- Grote Markt, Brussel
- 8 euro voor leden / 10 euro voor niet-leden
- Inschrijven via hans@willemsfondsbrussel.be
  - Willemsfonds Brussel-Centrum & Kanal

Filmavond: The Mortal Storm

- **Dinsdag 24 november om 19u30**
- GC Op-Weule, Sint-Lambertusstraat 91, Sint-Lambrechts-Woluwe
- 3 euro voor leden / 5 euro voor niet-leden
- Inschrijven via hans@willemsfondsbrussel.be
  - Willemsfonds Kanal en Woluwe

Lezing Magaly Rodriguez Garcia

- **Donderdag 26 november om 19u**
- Bibliotheek, Lambermonlaan 224, Schaarbeek
- Gratis
- Inschrijven via johan.basiliades@willemsfondsbrussel.be
  - Willemsfonds Schaarbeek-Evere-Sint-Joost i.s.m. Bib Sophia

Sint & Friet in Schaarbeek

- **Zondag 29 november van 12u tot 16u**
- Biermuseum, Louis Bertrandlaan 33, Schaarbeek
- Meer informatie & inschrijven via quentin@willemsfondsbrussel.be
  - Willemsfonds Schaarbeek-Evere-Sint-Joost

Theatervoorstelling Tiramisu

- **Maandag 30 november om 20u15**
- W:Halll Auditorium, Charles Thielemanslaan 93, Sint-Pieters-Woluwe
- 5 euro
- Inschrijven via willemsfonds.woluwe@gmail.com
  - Willemsfonds Woluwe

Concert BachWerk met inleiding: A Choral Christmas

- **Zaterdag 5 december om 17u15**
- Sint-Annakerk, Tervuurse Steenweg 89, Oudergem
- 15 euro voor leden / 20 euro voor niet-leden
- Inschrijven via suzanne@willemsfondsbrussel.be
  - Willemsfonds Etterbeek en Zuidoost-Brussel i.s.m. BachWerk

Planetarium Slam Poetry Night

- **Zaterdag 5 december om 20u**
- Planetarium, Boechoutlaan 10, Laken
- Gratis / Vrije bijdrage
- Meer info via suzanne@willemsfondsbrussel.be
  - Willemsfonds Kanal, Molenbeek en Podium & Muziek i.s.m. SpeakEasy Spoken Word BXL, huisvandeMens Brussel en Planetarium van Brussel

Theatervoorstelling Doodgraag

- **Woensdag 16 december om 19u30**
- PILAR (VUB), Pleinlaan 2, Elsene
- 15 euro
- Tickets te koop via doodgraag.kortweg.brussels
  - Willemsfonds Etterbeek en Zuidoost-Brussel, i.s.m. huisvandeMens Brussel, LEIF, HV en Vermeylenfonds

2027

Geleid bezoek aan expo Inuit

- **Zaterdag 16 januari om 11u**
- Kon. Museum voor Kunst & Geschiedenis, Jubelpark 10, Brussel
- 15 euro voor leden / 18 euro voor niet-leden
- Inschrijven via hans@willemsfondsbrussel.be
  - Willemsfonds Kanal

Geleide tocht langs kunst in de metro

- **Zaterdag 30 januari om 14u**
- Centraal Station, Europakruispunt, Brussel
- 5 euro voor leden / 8 euro voor niet-leden
- Inschrijven via willemsfonds.woluwe@gmail.com
  - Willemsfonds Woluwe

Comedyshow "Farce Majeure" door Michael Van Peel

- **Zaterdag 30 januari om 20u**
- Vaudeville Theater, Koninginnegalerij 11, Brussel
- 22 euro voor leden / 27 euro voor niet-leden
- Tickets zijn te koop via comedy.kortweg.brussels
  Meer info via suzanne @willemsfondsbrussel.be
  - De Brusselse Willemsfondsafdelingen i.s.m. huisvandeMens Brussel